

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Concio prima ad clerum in Synodo dioecesana vndecima.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

questa mia carne. Vedrò Dio, e farò
 medesimo che lo vedrò, e non altri
 per me: e questi miei occhi vedranno
 quella santissima humanità del figliuo-
 lo di Dio: & ho questa via e ferma spe-
 ranza riposta nel seno del mio cuore.
 Quanta ragione haueua Giob di deside-
 rare, che fossero scritte queste parole
 in vn libro con vna penna di ferro, ò in
 vna piastra di piombo, ò più tosto con
 vno scarpello scolpite in vn sasso viuo,
 perche mai si scancellaffero dalla me-
 moria de gli huomini. [Quis mihi tri-
 buat vt scribantur sermones mei? quis
 mihi det, vt exarentur in libro, stylo fer-
 reo, & plumbi lamina vel calce sculpan-
 tur in siliice? Piaccia a Dio, cari figli-
 uoli, che tutti noi a guisa di questi lumi
 accesi & ardenti, talmente conuersiamo
 in questa Chiesa militante, che in noi
 riluca la fede santa, e sia sempre vno ar-
 dore continuo di carità; e così glorifi-
 cando Iddio, siamo degni finalmente
 di essere ammessi e collocati a glorifi-
 carlo in quella Chiesa superna e trion-
 fante con quest'anima, per cui hoggì
 preghiamo: alla quale sia requie in fem-
 piterno, e luce perpetua in tutti i secoli
 de i secoli. Amen.

CONCIONES IN SYNODO DIOECESANA XI.

HABITAE ANNO M. D. LXXXIIII.

*Ab Illustriss. & Reuerendiss. Carolo Tit. S. Praxedis
 Cardinali, Archiepiscopo Mediolani.*

Hoc postremo septimæ partis actorum loco, quatuor alias Con-
 ciones ad Synodum Diœcesanam XI. ab eodẽ Cardinali Ar-
 chiep. summa totius cleri attentione atq; admiratione habi-
 tas imprimi curauimus; non Italice, prout habitę sunt idio-
 mate, sed latino, totidem verbis, quibus à familiari quodam,
 qui eidem Cardinali scribendis de suggestu concionibus ope-
 ram nauabat, conscriptę, ad nostras manus peruenerunt.

CONCIO I.

Ad Clerum in Synodo Diœcesana XI.

VIDE agimus ho-
 die fratres in Do-
 mino dilectissimi?
 ad quid hunc in lo-
 cum conuenimus?
 Videor aliquos re-
 spõdentes audire:
 facimus, quod iam
 à multis annis facere consueuimus. San-
 cta profectò & laudabilis consuetudo
 hac est; ab ipsis Apostolorũ primordijs

ad hæc vsque tempora Spiritus sancto di-
 stante ac promouente deducta: & vtinã
 sic nunquam, ex quo primũ induci cœ-
 pit, intermissa fuisset; quæ sicuti a deo
 efficax & potens fuit medium, ad augen-
 dam, promouendam, ac stabiliendam
 Ecclesiasticam omnem disciplinam; sic
 eius intermissio, origo fuit atque prin-
 cipium tantę ruinę ac pernicipiei spiri-
 tualis. Sed cur in hac hodie consuetu-
 dine perseueramus? quia sic (aliqui re-
 spondent) vsus retinuit. Ergo ob vsura
 solũ, & ex vsu, huc accessimus? Immo
 solũ: & quidem non sine aliqua no-
 stra molestia; absumus enim ab ædi-
 bus

bus nostris multo eum incommodo, labor est extraordinarius, Actio prolixa, hora iam tarda; non sine aliquo sumptuum dispendio, ac fortè etiam infirmitatum, & ægræ valetudinis incurrendæ periculo. O fratres, o filij; indigna vobis est vox hæc. Ergo ne post tot annos & synodos, adeo parum quid Synodus importet agnouimus, vt ex vsu, & ob vsu tantum, & cum molestia celebremus? Pœniteat nos quin potius, & doleamus grauissimè, q̄ Diuina hæc officia nostra toties ex vsu tantum hæcenus fecerimus, q̄ congregationes sacerdotales, & spiritualia, quæ vocant, capitula inierimus. Proh dolor, nos infelices, quoties Dei Regiam intramus; quoties in sacrosanctum eius cubiculum secretius, nempe Chorum conuenimus; & quod peius est, quoties sacramenta sanctissima tractamus, Missas celebamus, & alia Diuina peragimus, ex solo vsu? An non, Reuerendi Sacerdotes, apertissimum huius testimonium proferunt ij, qui in sacrosanctis hisce functionibus tot annos versati sunt, & semper tamen ijdem perseuerant miserij? It sacerdos ille quotidie ad funeralia, sepelit mortuos, quantas hominibus peccatorum strages attulerit, oculis videt, tractat conscientias illas tam multis enormibus peccatis conquinatas, spectacula horrenda & deploranda vel nolens aspicere cogitur; & idem tamen semper perseuerat; immò in cordis pertransit duritiem: & hæc omnia, quæ licet illa viderit extrinsecus, intrinsecus tamen cordis oculos illis non adhibuit. O si præteritæ Congregationes, ac spiritualia Capitula, vsu hunc prætergressa fuissent, ac vterius aliquantulum processissent, quam mirificos inde fructus, & spirituales consolationes eliciissemus. Absit, Absit à nobis, & ab omni cœtu nostro, abusus hic deplorandus; vt sacra hæc ob solum vsu peragamus, nullum fructum queramus, non ea cognoscere satagamus, nec quanti sint à nobis facienda recogitemus. Hoc enim radix est tarditatis nostræ in progressu spirituali, hoc fructus impediuit vberrimos, quos inde percipere potuissemus, hoc deplo-

raturi iam huc conuenimus, hoc ad Cordurum nos induxit, & plagas nostras insanabiles reddidit, & medicinas potentissimas, qualis est hæc synodorum coactio, suis defraudauit effectibus: hæc sola causa fuit, quod currentibus annis, soli nos immobiles perstitimus, nec de virtute in virtute (vt par erat) progressi sumus. Et qui fieri potest, vt ad illa Apostoli verba non tremamus, & ea cogitantes toti non commoueamur? Terra enim (inquit ille) sæpè venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis à quibus colitur; accipit benedictionem à Deo; proferens autem spinas ac tribulos, reprobata est, & maledicto proxima; cuius consummatio in combustionem. Terribilia verba sunt hæc; quæ ideo à nobis in medium afferuntur, vt si quisquam hoc spiritu huc accessisset, eum à se penitus eradicare contendat. Confidimus autem de vobis, dilectissimi, meliora, & viciniora salutem, tametsi ita loquimur, cum Paulo; neque enim ignoramus, plurimos hic bonos sacerdotes, ac dignos Dei ministros, & cooperatores nostros hic adesse: Cupimus autem vnum quemque vestrum eandem exhibere sollicitudinem ad expletionem spei, vsque in finem; vt non segnes efficiamini, verum imitatores eorum, qui fide & patientia hæreditabunt promissiones.

Est ergo hæc synodalis actio vsus quidem sanctus atq; laudabilis, sed non propter vsu duntaxat tractandus, verum præmissa præparatione non modica; nè tantum malum committamus, nè sine fructu tam fructiferam medicinam in hæc adhuc tempora nobis à Domino Deo reseruatam sumamus.

Docuit Spiritus sanctus actioni hodiernæ admodum conformi, quam ratione præparati huc debeamus accedere. Contrafractæ fuerant tabulæ legis; voluit eas denuò Moysi Dominus dare; & in hunc modum ei præcepit. Præcide tibi duas tabulas lapideas, instar priorum, & scribam super eas verba quæ habuerunt tabulæ quas fregisti; Esto paratus mane, vt ascendas statim in montem Sinai; stabisq; mecum super

Heb. 8.

Exod 30

super verticem montis. Nullus ascendat tecum, nec videatur quispiam per totum montem; boues quoque & oves non pascantur è contra. O Reuerendi Sacerdotes, quàm bona, quàmque sufficiens esset huiusmodi præparatio, si in omnibus nobis existeret. Contrafractæ iam sunt tabulæ legis Domini, Diuina præcepta (heu) a quamplurimis negliguntur; decreta & Conciliorum prætorum constitutiones non obseruantur: Dignatur tamen adhuc patientissimus Dominus hodie tabulas legis innouare, atque reficere, vetera decreta inculcare, ac quomodo ea obseruari velit, docere: Mane ergo nos expedit præparari.

Illo inquam mane spirituali, quo Iustitiæ sol mentibus nostris illucescat, quo Diuinæ gratiæ radijs illustremur, prout hoc mane fecimus omnes, Missas celebrando, & qui non celebrant, sacramentissimum Christi corpus suscipiendo. Tum verò soli ascendere iubemur; vt nec iumenta quidem, quò nos ascendemus, pascantur è contra. Bone Deus, num iumenta illa Diuinæ tuæ legis traditionem poterant impedire? ecquid obstabat, licet ea illic pascerentur, quò minus seruo tuo Moyse legem præscriberes? Magnum, fratres, mysteriũ: Optima synodi huius est dispositio, vt soli ascendamus; soli simus cum Deo in vertice montis, in Culmine perfectionis: omnium quippe humanarum operationum, Synodalis hæc actio veluti mons est, & montis vertex: nil aliud, nec propè nos, nec è contra, nec vlla ex parte videamus, nisi Deum cum quo loquimur. Cur sumus hic congregati? (dicat quilibet nostrum) vt quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta intelligamus, per os ministri eius, prælati nostri; vt quæ hætenus executioni demandata nõ fuerunt, demandare proponamus; ideo sensuales omnes affectus sunt rejiciendi, quæ sunt iumenta quæ hic pascere prohibentur; omnia quæ cor nostrũ vlla ratione possunt inficere, omnes agnatorum, rei familiaris, amicorum intuitus abijciantur; sed soli in solum Deum mentis nostræ oculos conuertamus. Vtinam sancta hac soli-

Pars III.

tudine accederemus dispositi, vt per os nostrum Dominus diceret; ducam Sacerdotes hos in solitudinem, & loquar ad Cor illorum. Dicamus ergo singuli: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus; Cordis ei aures aperiã, cæteris omnibus vale dicam, nè à tanti sermonis auditu distrahatur; quoniam loquitur Dominus pacem in plebem suam; ille inquam qui totus est pax, qui non cogitat nisi cogitationes pacis: & super sanctos suos: super hos sacerdotes, sibi sanctificatos, sacrosanctæ vnctionis oleo dedicatos, à terra, & omni carnis commixtione segregatos: & super eos quæ conuertuntur ad Cor. Audiamus ergo hodie breuiter fratres quid agamus; tum verò cur id agamus, vnde etiam facile quomodo agere debeamus, colligemus.

Quid agimus fratres? Synodum agimus. & quid synodi nomen importat? Congregationem significat, atque conuentum. Et quarum personarum? nempe adeo excellentium & eminentium in sancta Ecclesia; Episcopi videlicet, & membrorum ei coniunctorum, Canonorum Metropolitanæ huius Ecclesiæ, tum etiam aliorum; Præpositorum, Parochorum, Sacerdotũ, Clericorum. Qui sunt hi qui huc conueniunt? Oh hic deficit sermo: quis enim mente concipere valeat, nè dicã verbis exprimere, quanta sit horum dignitas & excellentia? Hi sunt condimentum omnium horum populorum, patres huius plebis, Duces & magistri harum animarum, spirituales Medici, in militia hac Christi Diuini Imperatores, Soles, sales tantarum gentium; licet enim Christus sit iustitiæ sol, his tamen quoque proprio ore dixit; Vos estis lux Mundi: hi sunt nubes prægnantes, & onustæ imbribus gratiæ Dei, qui eam populis deferunt vniuersis; hi sunt sancti, Deo consecrati, hi sunt pupilla ipsa oculorum Dei; hi sunt Christi Domini, hi denique Diij sunt.

Magna profectò est hæc Congregatio; sed non hi soli conueniunt; verum (quòd multò magis est) cum ipsis etiam conuenit ipsemet Dei filius Dominus Iesus, nisi ei nos obicem ponamus: si

F 3 enim

Olez 1.

omnium ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine ipsius, in medio eorum se ad futurum pollicitus est; quanto magis in medio erit non duorum, sed non-gentorum amplius; & non est quolibet hominum genere, sed sacerdotum suorum in suo nomine coadunatorum? si eodem affectu uniti, simul idem spirabimus; si fines omnes nostros & intentiones conformabimus ad gratiam suam petendam, & Sanctum spiritum suum? Si duo ex vobis (ipse met Dominus) consenserint super terram, quodcumque petierint patrem in nomine meo, fiet eis; quanto magis ergo obtinebimus nos, tanto (ut audiuistis) præstantiores, Deoque magis dilecti, in unum consentientes, & unanimiter illius procurantes honorem & gloriam, qui in hoc ab ipso positi sumus, ut Spiritum sanctum suum in his synodalibus congregationibus imploremus?

Et locus ipse quod conuenimus, consideratione dignissimus est; hic enim non est aliud nisi Aula Dei, & Regia Domus eius, ac porta Cæli: hic personaliter & realiter totus Christus est præsens; Ad sunt cum eo innumera sanctissimorum Angelorum & beatorum spirituum millia; hic repositæ sunt sacrosanctæ tot sanctissimorum hominum reliquæ; hic nihil nisi Cruces, nisi imagines; omnia sancta sunt, omnia sanctitatem spirant, omnia timorem quendam filialem incutiunt, dum ubi sumus, & coram quo, nobis significant. O si oculi mentis nostræ aperirentur; & sic quæ nobis hic sunt abscondita videremus, prout visibilia hæc intuemur; quæ maiestatem, quale lumen, qualem splendorem, quos Aulicos, quales ministros videremus.

Quibus huc conuenimus? populis nobis commissis, animabus a deo pretiosis, pro quibus Dei filius sanguinem fudit, quibus creata omnia si comparentur, vilescunt; quas solas dæmones appetunt & impetunt, oppugnant, & impugnant; quibus solis contenti essent, cætera quæ omnia vobis relinquentes libentissime, dicunt: da mihi animas; cætera tolle tibi. Conuenimus etiam nobis ipsis spiritualiter in Domino iuandis;

ac demum bonorum omnium auctori Deo, ad citius procurandum honorem ac gloriam omnes in primis hæc synodi diriguntur.

Quoties autem huc conuenimus? Undecima hæc synodus est à nobis habita, ex quo, Sacrosancti Tridentini Concilij decreto, laudabilis hæc consuetudo, quæ in desuetudinem abierat, in usum est coepa reuocari. Nos ergo supra nos ipsos reflectentes, cogitemus obsecro ac discutiamus, quantumnam post tot synodos profecerimus: hoc verò in se quilibet inuestiget. Addam verò si ardentissimus hic stimulus nos non inflammabit; Moueat attamen hoc: quis scit, an quotquot hic adsumus, duodecimam venturo anno simus celebraturi? an ad illum vsque diem viuere permittamur? Nec ego quidem hoc scio; nec vos scire potestis; Mortis siquidem hora nihil incertius, cum morte tamen nihil magis certum existat.

Quod si iam nos ante tremendum illud Dei Tribunal præsentari contingeret; id quàm multa cuperemus fecisse; quàm vellemus omnia, quæ præteritis synodis præscripta fuerunt, diligenter obseruasse. Hoc ergo ipsum, ne post peniteat, iam quilibet nostrum curet; & quod propheta dicit, ipse faciat; super custodiam meam itabo, & figam gradum super munitionem, & contemplantor, ut videam quid dicatur mihi, & quid respondeam ad arguentem me; tanto enim exactior nobis atque exactior erit Deo reddenda ratio, quanto plures sine fructu præcesserint synodi.

Sed quid fit in his synodis? succurrunt afflictis Christianæ Reipublicæ rebus mirum in modum spiritualiter: hic enim imprimis fidei professionem, qui hæctenus non emiserunt, emittunt, quod & cæteri videntes, in fide etiam ipsi confirmantur: est generalis quædam visitatio synodus; alias etiam per annum particulares quasdam Ecclesias duntaxat visitamus; hic verò generatim sacerdotes omnes, & clericos, ac in ipsis suis etiam modo populos eis commissos: neque verò nouum institutum hoc est, quod & ab ipsis Apostolorum temporibus executioni demandatum fuisse

COM-

Habacuc. 2.

Mat. 6.

comperimus; nam cum discipulos suos Dominus misisset, illi redeuntes (inquit Marcus) renunciauerunt omnia quæ fecerant, & docuerant, etiam Domino Iesu.

Addo, quod si quis diligenter animaduertat, quæcunque synodum præceserunt; & quæ in ea fiunt; quæcunque etiam post eam fiunt, & quæ ab ipsa egredientur in populos decreta; comperiet esse synodum similem motui primi Orbis, qui suo motu cæteros omnes inferiores cælos impellit, hic enim, Episcopus seipsum commouens, cooperatores suos etiam omnes inflammat, & per ipsos, populos: hic testes synodales & punctatores constituuntur; qui disciplinæ Ecclesiasticæ sunt in tota diocesi hæc bases & fundamenta: hic examinatores, & alij deliguntur, à quibus pendet omnis Religiosæ & Clericalis vitæ obseruantia. In hac quippe synodo Cor totius huius Diocesis adest; quod calefactum ipsam in primis, diffundit postmodum in cætera membra calorem suum: egredientes siquidem hinc Sacerdotes, Castella omnia, & Villas; homines & mulieres, charitatis igne quo hic replentur, succendunt. Et sicut ad Caput etiam mittit spiritus vitales Cor, sic (fatemur nos profectò) cum, disponente Domino, vestrum, & totius huius diocesis caput simus; fatemur inquam, quia mirum in nobis calorem & ardorem, vestro hoc conuentu excitatum sentimus & expiramur. Et quid mirum si calefiat homo hic, ubi est fornax & clibanus igne charitatis succensus, sanctus videlicet spiritus Domini? unde licet frigidus huc quandoque accedam & languidus; in vos tamen, dilectissimi fratres, oculos conuertens, haurire mihi videor, ac cordis penetrabilibus introducere viuas quasdam, & ardentissimas zeli, ac charitatis flammæ. Sed & alia hic à Domino postulantur; publica enim est hæc oratio, qua pro sanctis, imprimis Domino nostro D. Gregorio Papa XIII. ac pro vniuersa sancta Ecclesia; tum pro Rege nostro pijsimo, ac omnibus eius magistratibus ad Deum preces funduntur. Hic præterea applicatio fit magis par-

ticularis Conciliorum tam vniuersaliū quam prouincialium: Mutuò sese Episcopus cognoscit & Clerus; qui quidem vel solus aspectus, maximam excitat charitatem, animosq; conciliat, ad iuandū & promouendum vnanimiter Dei honorem. Hic consultantur ea, quæ ad hoc spirituale regimen pertinent, cum his qui administrationis participes sunt; hic vniformitas deliberatur in executione legum præteritarum; hic abusus qui vigent in populo disquiruntur, & opportuna eis adhibenda remedia statuuntur; ac quam quisque hac in re diligentiam adhibeat, cognoscitur. Hic demum præterita tempora cum futuris conferentes, & vtrisque decreta ac Constitutiones iam editas applicantes, culpas quidem præteritas dessemus, emendare verò in posterum deliberamus.

Num verò, & hoc ipsum tempus, nonne plurimum nos excitare deberet? Synodum celebramus, quo tempore tanta seuit atque grassatur in populis peccatorum pestis atque colluies, & tanta est operæ nostræ sedulæ necessitas; cum tanta est populorum expectatio; tum propter se, tum propter nos etiam: cum tantæ ad Dominum preces funduntur ab omnibus omnium generum & conditionum hominibus: cum iam qui per Ciuitatem & Diocesim sunt, dicunt: Nostri sacerdotes, pastores nostri, & Patres, coram Domino sunt, coram Prælato & Episcopo suo: ò Deus, esto & tu cum eis: descende super illos prout super Apostolos olim, in linguis ignitis; adure eorum linguas & corda: vt inde egredientes, è pectoribus nostris omne peccatorum frigus expellant.

Videbar ego ipse, mane cum Ciuitatem iustirarem pariter omnes, videre gestientes homines, ac quantum de hac synodo ad se vtilitatis peruenturum sperarent, quadam vultus hilaritate ostendentes: faxit Deus, eorum nè fallatur expectatio. Synodum celebramus, quo potissimum tempore, animæ maximè sunt ad recipienda spiritalia remedia dispositæ, ac criminum maculas expiarunt. Hoc denique insigni die, qui sanctissimo Galdino, prædecessori, Pastori & Archiepiscopo nostro est sacer;

F 4 cuius

euius adeo feruens fuit muneris sui exequendi studium, vt & ex hoc loco prædicans, finito sermone expiravit; ac populis Euangelium proponens, pro ipsis etiam posuerit animam. Huius sacratissimum corpus in hac Ecclesia asseruatur; pignus est nobis potissimum eximie illius charitatis, quæ dum viueret, animas has est profecutus; quæ etiam cum nunc multò magis præstet, non est dubitandum, quin nobis etiam idem procurantibus, ope sua sit adfuturus.

Synodum igitur facimus: sed Cur? Cur Deus omnia sua opera est operatus in nobis? vt profectò habeat filios, in quibus glorificetur: omnium quippe Dei operum vnicus scopus & finis est, sua gloria, eaq; plenè manifestata, quò hæc omnia referuntur. Ideo cælos, & Angelos creauit; Ideo elementa, plantas & arbores; Ideo homines ad sui imaginem ac similitudinem: vt filios ipsos haberet, per quos glorificaretur, & in quibus gloriosè inhabitaret.

Hoc idem prætendit vniuersa gubernans, hic eius beneficiorum omnium, promissionum, ruinarum, & flagellorum est scopus. Et cur putatis Dei filium è cælis in terras venisse, humanam carnè sumpsisse, passum, crucifixum, & mortuè esse? Ecce, hic omnium finis, scopus, & fructus extitit, perhibente conscio arcanorum ipsius Ioanne: In propria venit, & sui eum non receperunt: Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri.

Est verò Christi sponsa Ecclesia; ideoque vnus ambo sunt desiderij & affectus, nihilq; ipsa magis desiderat, quàm vt Christo filios plurimos pariat, & Christum in filiis suis omnibus parturiat, cum ad hoc se ab ipso desponsatâ, immò ex eius latere formatâ agnoscat. Quid mirum igitur, si Ecclesie nobilissima pars Paulus, non semel aut bis parere filios Christo contendebat; sed & morientes denuò parere satagebat; semper erat in partu. Ideoq; dicebat; Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur in vobis Christus.

Apoc. 17.

Hunc Ecclesie spiritum nobis Ioannes ostendit; præclara illa quam descri-

psit visione: Et signum magnum apparuit in cælo: Mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius; & in capite eius corona stellarum duodecim; & in vtero habens, & clamabat parturiens, & cruciatur vt pariat. O quàm magnum habet desiderium pariendi: angustiatur, affligitur, cruciatur, dolet, clamat, quædiu militans est; nec cessabit, donec perfectè & omnino triumphanti iungatur: Hoc vnicum ipsius negotium, & filiorum eius idem est: hoc maximè spectat in omnibus actionibus, synodis, Visitacionibus, Decretis, ministerijs, Dei verbi prædicatione, correctione, vniuerso denique regimine. Hæc hora adeo tarda, qua adhuc hic perstitimus, tam longa & diuturna hæc Congregatio, cruciatum illorum, ac desiderij pariendi sunt manifestissima indicia. Cruciabatur vt pareret Apo stolus Paulus; & videte quomodo non modò cruciatus illos non horreret, sed potius in ipsis gloriaretur: in laboribus (inquit) plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Iudæis quinquies quadragenas, vna minus accepi: ter virgis cæsus sum; semel lapidatus sum; ter naufragium feci; nocte & die in profundo maris fui; in itineribus sæpè; periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in Ciuitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus, in labore & ærumna, in vigilijs multis, in fame & siti, in ieiunijs multis, in frigore & nuditate: præter illa quæ extrinsecus sunt, instantia mea quotidiana sollicitudo omnium Ecclesiarum. quis infirmatur; & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non vror? Sed quis Pauli dolores intelligat, quos non semel sed toties perferre cogebatur; quos enim semel Christo pepererat, postmodum peruenientes, & à vera fide deflecentes, impellente vi charitatis, iterum parere cogebatur; dicens, Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur in vobis Christus.

2. Cor. 12.

Gal. 4.

Iam ergo quid faciamus, videtis; ad quid conuenerimus, agnoscitis: nonne mini-

ministri sumus sanctæ matris Ecclesiæ? cur non eam ad hoc suum desiderium exequendum iuueamus? quis non cupiat conformari ei? & hunc eundem zelum habere? Non me iam Reuer. sacerdotes audite; sed Deum patrem imprimis audite: an non merito clamat & queritur: [Nunquid ego qui alios parere facio, ipse non pariam? si ego qui generatione cæteris tribuo, sterilis ero?] Ego piscibus, auibus, cunctis animalibus do ut pariant, & species suas conferuent; & ipse filijs carebo? Audite Dei filium ab Ecclesia sua filios duplici nomine repetentem, verbis illis quæ Sephora dixerat Moyfi: [sponsa sanguinum tu mihi es:] non solum ego te, o Ecclesia, creatus, ideoque filios mihi debes; sed è latere meo te in Cruce eduxi, & desponsauit te meo mihi sanguine, vt mihi produceres filios. Audite sponsam ipsam sanctam Ecclesiam, nostram hanc præsertim, acerbissimis lachrymis dicentem: [nunquid ego quæ alios parere facio, ipsa non pariam?] quam multis prouincijs leges ego præscripsi, quas ipsa complexa sunt, & desiderarunt; quam multæ Diocæses constitutionibus meis ac synodis adiutæ, partus ediderunt vberri-
 mos? Et heu, proh dolor, [ego quæ generationem cæteris tribuo, sterilis ero?] Cruciabitur hæc benignissima mater ad finem vsque sæculi in vniuersum, vt pariat; quandiu enim pariendi tempus erit, parere semper desiderabit; sed nunc præsertim nulla profectò ei esse poterit consolatio, si non verè & cum effectu filios suscipiat ex nostris laboribus, & pariat nostris studijs Christum in nobis, & in populo. Nec consolatur eam, quòd quantum potest curæ & studij adhibeat ad pariendum, nisi partus subsequatur. [Vox enim in excelso audita est lamentationis, luctus, & fletus; Rachel plorantis filios suos; & noluit consolari, quia non sunt.] Quid enim illam iuuet, quotidie synodos, quotidie congregationes habuisse, quotidie mores reformasse, quotidie noua decreta edidisse, vetera iam abolita restituisse; nisi fructum videat operum suorum? Moueant nos, fratres, Matris nostræ iusta lamenta, moueant lachrymæ, moueant clamores;

moueant materna illa viscera, ne impietatis arguamur, & ingratitude; illamque consolari studeamus. [Quiescat,] benignissima Mater, [vox tua a ploratu, & oculi tui a lachrymis, quia est merces operi tuo (ait Dominus:) non irriti erunt conatus tui, non sine fructu labores tui, non in vanum cruciaberis; [sed reuertentur filij ad terminos suos;] Concipient iam qui hæctenus steriles fuerunt, & parient; [qui a te procul abierant, iam reuertentur:] Ecce enim ego inebriabo animam sacerdotum pinguedine, & populus meus bonis adimplebitur, ait Dominus.] O magna & inclyta Dei instrumenta sacerdotes, a quibus omnis populorum pendet beatitudo; qui si pingues sint, erunt itidem populi pingues; & secus, si illi inanes erunt & vacui, magnum populis vniuersis imminet paupertatis huius periculum. Faxit Deus Op. Max. vt ita calore repleamur, vt cæteris etiam calefaciendis & succedendis apti reddamur; ita abundet in nobis eius sanctissima gratia, vt & nos ea repleamur; & cæteris etiam de ea copiose communicemus. Amen.

Jerem. 32.

CONCIO II.

Ad Clerum in eadem Synodo.

Ardentissimum est, dilectissimi fratres & filij, Ecclesiæ sacrosanctæ desiderium, parturiendi plurimos filios Christo, per quos eius gloria propagetur; nec desunt multa, quæ hoc desiderium maximum augeant.

Verum cum nostræ huius ecclesiæ statum præcipue perpendo, videor mihi eam audire cum fletu & lachrymis lamentantem: [nunquid ego quæ alios parere facio, ipsa non pariam? & ego quæ generatione cæteris tribuo, sterilis ero?] Iusta profectò esset hæc illius cum Domino querela, si ex tot synodis fructum non perciperemus, quem a nobis Spiritus sanctus requirit. Iam neminem vestrum latet, quia nostra hæc Concilia, hæc Synodi, hæc decreta, transgrediuntur maria, transuolant montes, penetrant longinqua Regna & Prouincias;

intrant.